

DOI 10.26886/2520-7474.6(64)2024.1

UDC: 37.017.4:355]:17.022.1

**THE FORMATION OF THE VALUE OF ORIENTATIONS OF THE
INDIVIDUAL IN THE CONTEXT OF MILITARY-PATRIOTIC EDUCATION**

Olexandr Prytula, PhD, Professor

<https://orcid.org/0000-0001-8800-8207>

e-mail: prityla1970@ukr.net

Zaporizhia National University, Zaporizhia, Ukraine

The article examines the need to intensify the military-patriotic education of youth in the conditions of the Russian-Ukrainian war and the popularization of Ukrainian martial arts. The youth's mastery of Ukrainian historical traditional martial arts (combat hopak, spas, cross, others) contributes to the formation of a valuable attitude of the individual to the surrounding world and to himself.

The cultural component of military-patriotic education is noted, which is a powerful prerequisite for the formation of feelings of internationalism, the culture of interethnic good-neighborly relations, global planetary consciousness, legal, political and ecological culture, and in general, the spirituality of the individual.

It is emphasized that the formation of the value attitude of the individual towards country should be carried out, in accordance with the text of the Concept of National Patriotic Education, focusing on the heroic examples of the struggle of the Ukrainian people for self-determination and independence, the creation of their own statehood, which are rich in Ukrainian history, starting from princely times.

The role of parents, representatives of the state government, local self-government and the public in the military-patriotic education of youth, which was extremely relevant in the conditions of a full-scale war in Ukraine, is analyzed.

Keywords: *military-patriotic education, martial arts, personality, spirituality, value orientations.*

кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту Притула Олександр, Формування ціннісних орієнтацій особистості в контексті військово-патріотичного виховання/ Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, Україна

У статті розглядається необхідність активізації військово-патріотичного виховання молоді в умовах російсько-української війни та популяризації українських бойових мистецтв. Освоєння молоддю українських історичних традиційних бойових мистецтв (бойовий гопак, спас, хрест, інші) сприяє формуванню ціннісного ставлення особистості до оточуючого світу і до самої себе. Відзначається культурна складова військово-патріотичного виховання, яка є потужною передумовою формування почуттів інтернаціоналізму, культури міжетнічних добросусідських відносин, глобальної планетарної свідомості, правої, політичної та екологічної культури, й загалом духовності особистості.

Наголошується, що формування ціннісного ставлення особистості до батьківщини варто здійснювати, відповідно до тексту Концепції національно-патріотичного виховання, орієнтуючись на героїчні приклади боротьби українського народу за самовизначення і незалежність, творення власної державності, якими багата українська історія, починаючи від княжих часів. Аналізується роль батьків, представників державної влади, місцевого самоврядування та громадськості у військово-патріотичному вихованні молоді, яка надзвичайно актуалізувалась в умовах повномасштабної війни в Україні.

Ключові слова: *військово-патріотичне виховання, бойові мистецтва, особистість, духовність, ціннісні орієнтири.*

Постановка проблеми. Війна, яку розпочала російська федерація проти України і всього цивілізованого світу, потребує підготовки громадянина, здатного не тільки до активного опору агресору, але й для здобуття перемоги над ним. Формування такого громадянина є завданням першочерговим і невідкладним. Одним з вирішальних чинників перемоги є людина, яка має відповідний військовий вишкіл, а головне – військово-переможний патріотичний дух, що забезпечує його (громадянина-воїна) стійкість, звитягу, самовіддачу і героїство.

В контексті військово-патріотичного виховання заслуговує на увагу формування ціннісного ставлення особистості до суспільства і держави, соціального і природного середовища і до самої себе. У цьому зв'язку варто окреслити роль загальної культури у військово-патріотичному вихованні молоді, зміцнення духовного й естетичного напрямку під час відповідної виховної роботи.

Мета статті – обґрунтувати особливості ціннісних орієнтацій особистості в контексті військово-патріотичного виховання.

Виклад основного матеріалу. Культура як сукупність матеріальних та духовних надбань людства здійснює вагомий внесок у становлення та розвиток духовно-морального потенціалу підростаючої особистості, шляхетності та вихованості молодої людини, формування її патріотизму та готовності стати на захист Батьківщини. Зміцнення духовного й естетичного напрямку у військово-патріотичному вихованні молоді вимагає особливої уваги до «здатності й потребі особистості відтворювати соціально-культурний досвід певної спільноти – етносу, народності, національності – в загальнолюдській культурі» [9, с. 59]. Власне за допомогою «духовного привласнення» культурних цінностей

народу чи окремої етнічної групи та власну творчу самореалізацію зростаюча особистість оволодіває соціально-культурним досвідом. Тому у виховному процесі критично важливо не лише забезпечити емоційно-забарвлене сприйняття культурних надбань, а й всебічно стимулювати творчість самих учнів, спираючись на соціокультурне довкілля дитини – фольклор, мистецтво, історичні та культурні пам'ятки, природні ландшафти тощо [9, с. 59]. Власне народну творчість вважають потужним першоджерелом національного духу, «художньо-образним втіленням козацько-лицарської духовності, яка становить самобутню «серцевину» української системи освіти і виховання» [17, с. 301].

Літературні твори, включаючи казки і поезію, витвори мистецтва, у тому числі живопис і архітектура, танець і театр, музика – пісня і хоровий спів, викликають духовний захват, формують у людини «почуття, волю й життєві настанови в руслі патріотичної самосвідомості, творчо стверджувати в собі духовне життя свого народу, як своє власне» [9, с. 55], в результаті відбувається надання переваги національним інтересам, а не своїм власним, емоційна налаштованість на захист Батьківщини.

Окрім того, культурна складова військово-патріотичного виховання є потужною передумовою формування почуттів інтернаціоналізму, культури міжетнічних добросусідських відносин, глобальної планетарної свідомості, правої, політичної та екологічної культури, й загалом духовності особистості. Це особливо важливо у контексті будівництва України як демократичної та багатонаціональної держави. Знайомство я з історією, культурою, звичаями і побутом інших народів сприяє формуванню патріотизму, загальної моральної культури та культури міжетнічних почуттів [15, с. 348].

Досліджуючи роль пісні у військово-патріотичному вихованні козачат, Н. Радчук переконує, що вона покращує настрій, закликає до

спільних дій, підсилює патріотичні почуття, розвиває естетичний смак, мотивує до самовдосконалення. «Без маршу, маршової пісні, зазначає дослідниця, неможливе досягнення злагоджених дій у строю, відчуття святковості дій і взагалі, – здійснення козацької звитяги, заклику до захисту Вітчизни» [15, с. 346–348]. Окрім того, відмічає дослідниця, пісня сприяє розвитку мовлення та збагачує духовний та світоглядний розвиток дитини. «Виконуючи пісню, передаючи її зміст, учні виявляють власне ставлення до того, про що вони співають, а це поглиблює думки й почуття, які викликаються піснею» [15, с. 346–348].

Значний виховний потенціал мають не лише твори музики, літератури та мистецтва, але й заклади культури. Зокрема, у військово-патріотичному вихованні молоді вагома роль належить бібліотекам, які організують книжкові виставки про славетних захисників нашої держави, проводять просвітницькі години для школярів, ігри або конкурси на кшталт «Любіть і знайте Україну», «Козаки – лицарі духу» тощо. Не меншу роль відіграють музеї, які пропонують екскурсії з елементами інтерактиву, лекції, виставки, майстер-класи, квести з історії України, перегляд музейних фільмів доби козаччини, визвольних рухів та ін.

Бібліотеки, музеї, клуби творчості здатні взяти на себе завдання героїко-патріотичного виховання, відповідальне за піднесення військово-патріотичного духу в українському суспільстві, а також покликано «виробляти глибоке розуміння громадського обов'язку, готовності у будь-який час стати на захист України, оволодіти військовими та військово-технічними знаннями, а також вивчати бойові традиції та героїчні стосунки історії українського народу, його збройних сил» [15, с. 348].

Формування ціннісного ставлення особистості до суспільства і держави, соціального і природного середовища і до самої себе

заслуговує також на увагу в контексті військово-патріотичного виховання.

Варто відзначити, що наукові дослідження, що вивчають психологію формування ставлень особистості, а також педагогічні розвідки з даного питання характеризують ціннісне ставлення особистості до навколишнього світу як «систему зв'язків людини із значущими для неї сторонами дійсності, що реалізується в поведінці, закріплюється у способі життя, стає складовою свідомості й самосвідомості особистості, характеристикою самоцінності» [18, с. 316]. Ціннісне ставлення особистості обумовлюється суб'єктивним досвідом конкретної людини, її діями, переживаннями. Воно є певною реакцією людини на предмет, явище, дію і постає як суб'єктивна позиція людини по відношенню до них. Джерелом формування суб'єктивного ставлення особистості до навколишнього світу є її особисте сприйняття та переживання значущості тих чи інших об'єктів, що також так чи інакше пов'язано із задоволенням її потреб [12].

Ціннісне ставлення особистості до українського суспільства і держави означає встановлення з ними «справжньої духовної єдності, об'єктивної взаємодії через сприйняття української мови та історії, державності й правосвідомості, усієї соціонормативної культури. При такому єднанні духовна самотність конкретної людини відходить на задній план, поступаючись місцем національному єднанню» [9, с. 55–56]. В результаті чого відбувається формування активної громадянської позиції, моральної відповідальності особистості, почуття відданості справі зміцнення державності, готовності робити свій внесок у розбудову України як правової, демократичної та соціальної держави та її громадянського суспільства, у разі необхідності зі зброєю в руках «відстоювати її незалежність, служити і захищати її, розділити свою долю з її долею» [4, с. 17]. В результаті утвердження ціннісної орієнтації

особистості до свого народу, суспільства та держави їхня доля стає невіддільною від життєвого світу молодої людини, наповнюючи його загальнолюдськими, національними та державницькими цінностями, що у свою чергу знаходить втілення у вчинках, поведінці та діяльності зростаючої особистості [5, с. 157].

Продукувати ціннісні орієнтації особистості до суспільства і держави необхідно на основі Концепції національно-патріотичного виховання, орієнтуючись на героїчні приклади боротьби українського народу за самовизначення і незалежність, творення власної державності, якими багата українська історія, починаючи від княжих часів. Зокрема, яскраві приклади боротьби за волю до свободи та державності можна побачити звергаючись до історії українського козацтва, героїзму Січових Стрільців, воїнів Української Народної Республіки (УНР) та Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР), учасників антибільшовицьких повстань, загонів Карпатської Січі, Української повстанської армії (УПА), повстанців сталінських концтаборів та дисидентів. Звертаючись до подій новітньої історії, варто підкреслити героїзм учасників революційних подій в Україні у 2004, 2013-2014 роках, Героїв Небесної Сотні, учасників антитерористичної операції та протистояння окупації та анексії Криму російською федерацією й нарешті мужність українських військових та воїнів іноземних легіонів під час російсько-української війни [10]. До усіх цих прикладів героїзму варто звертатися у навчальному процесі та виховній роботі серед усіх вікових категорій школярства та учнівської молоді.

У виховній роботі з формування ціннісного ставлення учнівської молоді до суспільства, держави та оточуючого світу, вже добре зарекомендувало себе «проведення тематичних, інформаційно-просвітницьких та освітньо-виховних заходів, а саме круглих столів, диспутів, брейн-рингів, вікторин, переглядів презентацій та

відеоматеріалів з подальшим обговоренням, присвячених героїчним подвигам українських воїнів, боротьбі за територіальну цілісність і незалежність України (наприклад, до Дня пам'яті Героїв Круг, до Дня героїв Небесної Сотні; до Дня захисника України тощо)» [2, с. 81]. Усі ці заходи формують цінності, які дають розуміння молоді, що «ми є українці, відповідальні громадяни, які повинні розвивати і берегти свою державу. А у військово-патріотичному контексті – охороняти, оберігати і відстоювати з усвідомленням того, що ніхто, окрім нас, цього не зробить» [1].

Саме формування ціннісного ставлення підростаючої особистості до навколишньої дійсності та самої себе постає головною домінантою національно-патріотичного виховання молоді. У спеціальній психолого-педагогічній літературі ціннісне ставлення до себе часто розглядається як важливіша складова самосвідомості, що свідчить про зрілість особистості [18, с. 316] й передбачає сформованість у неї здатності цінувати саму себе, свої фізичні, духовно-душевні та соціальні сили та спроможності. «Розвинена, зріла особистість відчуває суттєвий потяг до самовизначення в межах великих цінностей», – зазначає І. Бех. У такому стані, за переконанням дослідника, «вершинна цінність патріотизму стає нездоланим оберегом і її самої, і нації, що робить життя особистості високосмисловим. Тут буде місце і її доброчесності, і піклуванню, і відкритості, і толерантності, і справедливості. У свідомості такої особистості гармонійно співіснуюватимуть героїчне минуле, теперішнє в кращих проявах, бажане майбутнє. У цьому житті-служінні вона стає по-справжньому великою. І ця велич залежить лише від енергії ставлення особистості до народу, Батьківщини, держави» [3, с. 12].

Формуванню ціннісного ставлення особистості до навколишнього світу і до самої себе всебічно сприяє освоєння молоддю українських історичних традиційних бойових мистецтв (бойовий гопак, спас, хрест,

інші). Вже в перші десятиріччя незалежності України ентузіасти почали відроджувати і розвивати українські бойові мистецтва, які ще за радянських часів заборонялися та переслідувалися. Було розроблені програми викладання українських національних бойових мистецтв в дитячо-юнацьких спортивних школах (ДЮСШ) та інших навчальних закладах, були прецеденти створення спеціалізованих ДЮСШ. З того часу почалась популяризація українських традиційних бойових мистецтв та їхніх провідних завдань, а національними видами спорту вони були визнані лише у 2017 році з ухваленням Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» (щодо визнання національних видів спорту) [8].

Коли йдеться про українські історичні традиційні бойові мистецтва, частіше за все згадуються два споріднені види боротьби – «Спас» і «Бойовий гопак», що зберегли в собі базові основи сучасного бойового досвіду людства, вчать не лише бойовим прийомам, але й «загартовують дух воїна».

Перші згадки про Спас як українське бойове мистецтво з'явилися у 1989 році. Його розвиток та популяризацію на теренах України пов'язують з діяльністю Всеукраїнської федерації «Спас» та її президента Олександра Притули. Вважається, що витoki цього бойового мистецтва сягають козацьких часів, що спас, якій відрізняється максимально швидкою нейтралізацією противника та нанесенням ефективних точних ударів, був доволі поширеним у запорізьких козаків та козацьких розвідників [7].

Сучасна традиція «Спаса» покликана відновити козацькі бойові традиції, повертаючи військово-патріотичне виховання в Україні до національного коріння. Основними завданнями Всеукраїнської федерації «Спас» є формування в молоді впевненості у собі, що ґрунтується на позитивізмі українських національних достоїнств, любові

до України, її народу та повазі до її культури та традицій. Як вид спорту «Спас» характеризується своїм швидкісно-силовим, складнокоординаційним та ациклічним характером.

«Бойовий гопак» як бойове мистецтво стало поширеним наприкінці ХХ ст., але його витoki також сягають часів козацтва. Його пов'язують з бойовими тренуваннями козаків Запорозької Січі у XVI–XVIII ст., які відбувались під акомпанемент бандури, кобзи або під приспівки. Іноді в руках козаків з'являлася зброя – шаблі, пістолі, рушниці або списи. За допомогою танцю козаки готували молодь до справжнього бою, який чекав на неї в поході. Після ліквідації Запорозької Січі завдяки чумацтву зберігся козацький танець «козак», який представляє собою імпровізацію благородного двобою. А завдяки творчості українського драматичного театру, що був започаткований у другій половині ХІХ ст., козацький танець «козак» трансформувався в «гопак» (слово «козак» не було політкоректним у царській Росії) та знайшов чисельних прихильників у Російській імперії та країнах Європи [11, с. 6].

Створення бойового гопака як українського бойового мистецтва, що відтворене на основі елементів традиційного козацького бою, пов'язують з ім'ям дослідника бойових мистецтв львів'янина Володимира Пилата. Він тривалий час вивчав східні мистецтва двобою, зокрема, кьокусін карате, годзю-рю, соне, шотокан карате, кікбоксинг, дзюдзюцу та айкідо, а з початку 80-х років ХХ століття почав досліджувати та систематизувати знання про бойову культуру українців. Вивчаючи танцювальні техніки гопака та метелиці В. Пилат виявив низку елементів, схожих з бойовими мистецтвами й характерних лише для українських танців. Бойові техніки східних єдиноборств, які він опановував багато років, та танцювальні рухи В. Пилат поєднав з прийомами самозахисту селян Галичині, яким його навчили його батько і дід, і таким чином створив нове бойове мистецтво, ставши

засновником стилю і Верховним Учителем бойового гопака [6, с. 7–8]. Нині «бойовий гопак» – багатогранна система тілесного, розумового та духовного гарту, що не має вікових обмежень та подобається носіям різних типів темпераменту. Окрім ґрунтовної спортивної підготовки вона передбачає опанування традиційної для козацтва зброї, спів, гру на музичних інструментах, ораторське мистецтво та різні духовні практики.

В. Пилат та Є. Приступа у своїх працях «Бойовий гопак» (1999) [13], «Традиції української національної фізичної культури» (1991) [14] наголошують на необхідності розвитку розумових та духовних якостей особистості, поєднанні фізичного вишколу із духовним розвитком та самовдосконаленням, світоглядними засадами воїна-патріота, що боронить свій рід та народ.

Протягом останніх років ХХ століття бойовий гопак поширився всією Україною. У 1997 році було створено громадську організацію «Центральна школа бойового гопака», основними завданнями якої є розвиток бойового гопака за чотирма основними напрямками – оздоровчим, фольклорно-мистецьким, спортивним і бойовим. З того часу діють багато регіональних федерацій, проведено чемпіонати різних рівнів, навчально-вишкільні семінари, чимало демонстраційних програм та фестивалів у різних українських містах. Окрім того, у 2002 році з'явилась експериментальна школа з українського жіночого бойового мистецтва «Асгарда». Асгарда будується на техніці бойового гопака з урахуванням жіночих анатомо-фізіологічних можливостей. На заняттях в експериментальній школі дівчата вивчають боротьбу, опановують тактику ведення бою та самозахисту, знайомляться з різними видами зброї.

З усвідомленням нагальної необхідності активізації військово-патріотичного виховання молоді в умовах російсько-української війни, українські бойові мистецтва потребують ще більшої популяризації. У ці

часи бойові напрями єдиноборств переважають над оздоровчими, фольклорно-мистецькими та спортивними.

Також заслуговують на увагу інші види українських бойових мистецтв: система комплексної фізичної підготовки та самовдосконалення «Хортинг», що заснована у 2008 році українська боротьба на поясах; козацький двобій та рукопаш гопак, що виник в 2003 році внаслідок розбіжностей в поглядах стосовно подальшого розвитку бойового гопака; фрі-файт, що заснований в 1995 році як український варіант контактних єдиноборств; вже згадувана вище «Асгарда», тощо. Усіх їх об'єднує той факт, що вони зорієнтовані на підготовку самовідданих та свідомих захисників України.

Насамкінець, заслуговує уваги роль батьків, представників державної влади, місцевого самоврядування та громадськості у військово-патріотичному вихованні молоді, яка надзвичайно актуалізувалась в умовах повномасштабної війни в Україні.

Батьки є першими вихователями дитини. Із сім'ї для дитини починається Батьківщина. Вони є першими, хто говорить з дітьми про Батьківщину, патріотичні справи батьків, минуле своєї Батьківщини, святкують з дитиною загальнонаціональні свята, відвідуючи святкові заходи, залучають до сімейних традицій, звичаїв, обрядів, свят, а також літератури та мистецтва, подорожують з дитиною Батьківщиною, знайомлячи з її минулим і сьогоденням, вчать поважати національні символи та святині, а також стають взірцем для наслідування [16]. В умовах воєнного стану вони роз'яснюють дитині, що відбувається, підтримують та обговорюють емоційний та психологічний стан дитини, впливають на формування оцінок, ставлень, цінностей.

Військово-патріотичне виховання дітей шкільного віку відбувається спільними зусиллями батьків та школи. Школа може проводити роботу з батьками, роз'яснюючи їм завдання військово-патріотичного виховання,

знайомлячи із основними методами роботи з дітьми, підлітками й залучаючи до участі у відповідній позакласній і позашкільній роботі. Батькам також можна рекомендувати ознайомлювати своїх дітей із сімейними, бойовими та трудовими традиціями, проводити з ними бесіди про героїчні подвиги Українського народу, заохочувати їх доглядати могил воїнів і допомагати інвалідам війни, розвивати інтерес до військових професій, служби в Збройних Силах України, організовувати та заохочувати фізичну підготовку та загартування дітей [19, с. 472].

У військово-патріотичному вихованні молоді вагома роль належить представникам державної влади та місцевого самоврядування, які мають всебічно підтримувати зусилля школи та позашкільних закладів, демонструючи свою зацікавленість розвивати національно патріотичне виховання, знаходячи ресурси для матеріально-технічного забезпечення основних суб'єктів військово-патріотичного виховання – патріотичних клубів, освітніх установ, у тому числі обладнуючи потужні кабінети в кожній школі для забезпечення навчального предмету «Захист України».

Отже, військово-патріотичне виховання молоді в умовах української війни вимагає концентрації зусиль закладів освіти усіх рівнів та організаційних форм, батьків, громадськості, органів влади та місцевого самоврядування.

Висновки. Формування сучасної ціннісної системи військово-патріотичного виховання української молоді в умовах російсько-української війни потребує осмислення та наслідування кращих здобутків та традицій виховної роботи у цій сфері, що були винайдені українськими історичними традиційними бойовими мистецтвами (бойовий гопак, спас, хортинг тощо), а також сучасними формами національно-патріотичного виховання дітей та молоді тощо. Система військово-патріотичного виховання як пріоритетний напрямок

національно-патріотичного виховання покликана не лише забезпечити бойовий вишкіл потенційних захисників та захисниць України, сформуванню готовності молоді стати на захист Батьківщини, спонукати здобувати військові професії, служити у Збройних Силах України як особливому виді державної служби, а також здійснювати вагомий внесок у формування духовної, високоморальної, життєво компетентної особистості, гідного громадянина України, та виховання ціннісного ставлення особистості до суспільства і держави, соціального і природного середовища і до самої себе.

Література:

1. Антонюк, В., Мокан, В., Терещенко, О. (2021) Військово-патріотичне виховання як найважливіша складова національно-патріотичного виховання. *Діалоги про НПВ*, 28.04.2021. <<https://www.armyfm.com.ua/vijskovo-patriotichne-vihovannya-yak-najvazhlivisha-skladova-nacionalno-patriotichnogo-vihovannya/>> (2024, серпень, 02).
2. Безлюдна, Н. (2022) Особливості національно-патріотичного виховання молодших школярів в умовах воєнного стану. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*: збірник наукових праць. Випуск 2(8). 76-83.
3. Бех, І. (2018) Патріотизм як цінність: 7 наукових пропозицій у національно-патріотичному вихованні. *ЕМ: Управління освітою*. №6(402). 6-12.
4. Бех, І. Д., Чорна, К.І. (2008) Національна ідея в становленні громадянина-патріота України: (програмно-виховний контекст). Київ: ІПВ АПН України 40.
5. Бех, І. Д. (2018) Особистість на шляху до духовних цінностей. Київ – Чернівці: «Букрек». 320.

6. Винник, Н. М., Винник, В.Д. (2016) Бойовий гопак як елемент фізичного виховання студентів: методичні рекомендації Черкаси: ЧНУ ім. Б. Хмельницького. 24.
7. Дутчак, А. (2017) Бойовий гопак, спас та боротьба на поясах: що ховається за законом про національні види спорту, 2 липня 2017. <<https://racurs.ua/ua/1597-boyovyy-gopak-spas-ta-borotba-na-poyasah-scho-hovaietsya-za-zakonom-pro-nacionalni-vydy-sportu.html>> (2024, серпень, 02).
8. Закон України Про внесення змін до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» (щодо визнання національних видів спорту). 25 травня 2017 року № 2074-VIII. <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-19#Text>> (2024, серпень, 02).
9. Качур, М. М. (2013) Поняття «патріотизм» в українській науковій педагогічній думці. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. № 6 (32). 54-60.
10. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України. Затверджено Наказом Міністерства освіти України від 6.06.2022. <<https://nus.org.ua/news/mon-zatverdylo-novu-kontseptsiyu-patriotychnogo-vyhovannya/>> (2024, серпень, 02).
11. Купленик, В. (1999) Нариси до історії українського народного танцю. Київ, 1999. 63.
12. Мирончук, Н. М. (2015) Ціннісне ставлення до себе та інших як основа життєвого самоздійснення особистості. *Формування особистості в освітньо-виховному середовищі навчального закладу : проблеми і пошуки* : збірник наукових праць / за заг. ред. к.п.н., доц. Н. М. Мирончук. Житомир: ФОП Левковець, Випуск 2. 82-85.
13. Пилат, В. С. (1999) Бойовий гопак. Львів: Логос. 354.
14. Приступа, Є., Пилат, В. (1991) Традиції української фізичної культури (Ч. I) Львів: Троян. 104.

15. Радчук, Н. І. (2014) Роль пісні у військово-патріотичному вихованні козачат. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. № 7 (41). 346-354.
16. Роль сім'ї у національно-патріотичному вихованні дітей дошкільного віку. Центр розвитку дитини «Гармонія» 21 лютого 2019. <<http://www.garmoniya.mk.ua/articles/rol-simy-i-u-nacionalno-patriotychnomu-vyhovanni-ditey-doshkilnogo-viku.html>> (2024, серпень, 02).
17. Руденко, Ю., Губко, О. (2007) Українська козацька педагогіка: витоки, духовні цінності, сучасність. Київ: МАУП. 384.
18. Сидельникова, О. Д. (2012) Ціннісне ставлення до власного «я» як чинник розвитку особистості дитини дошкільного віку. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. Збірник наукових праць*. Випуск 16 (1). 315-321.
19. Устинова, Н. В. (2015) Військово-патріотичне виховання гімназистів на уроці та в процесі позакласної роботи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Випуск 43 (96). 469-477.

References:

1. Antoniuk, V., Mogan, V., Tereshchenko, O. (2021) Viiskovo-patriotychne vykhovannia yak naivazhlyvisha skladova natsionalno-patriotychnoho vykhovannia [Military-patriotic education as part of the composition of national-patriotic education]. *Dialohy pro NPV*, 28.04.2021. Retrieved from <https://www.armyfm.com.ua/vijskovo-patriotichne-vihovannya-yak-najvazhlivisha-skladova-nacionalno-patriotichnogo-vihovannya/>. [in Ukrainian]. (2024, August, 02).
2. Bezliudna, N. (2022) Osoblyvosti natsionalno-patriotychnoho vykhovannia molodshykh shkoliariv v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of national-patriotic education of younger schoolchildren in

conditions of martial law]. Psykholoho-pedahohichni problemy suchasnoi shkoly: zbirnyk naukovykh prats. Vypusk 2(8). 76-83. [in Ukrainian].

3. Bekh, I. (2018) Patriotyzm yak tsinnist: 7 naukovykh propozytsii u natsionalno-patriotychnomu vykhovanni [Patriotism as a value: 7 scientific proposals in national-patriotic education]. EM: Upravlinnia osvitoiu. №6(402). 6-12. [in Ukrainian].

4. Bekh, I. D., Chorna, K.I. (2008) Natsionalna ideia v stanovlenni hromadianyna-patriota Ukrainy: (prohramno-vykhovnyi kontekst) [National idea in the formation of a citizen-patriot of Ukraine: (programmatic and educational context).]. Kyiv: IPV APN Ukrainy 40. [in Ukrainian].

5. Bekh, I. D. (2018) Osobystist na shliakhu do dukhovnykh tsinnostei [Personality on the way to spiritual values]. Kyiv – Chernivtsi: «Bukrek». 320. [in Ukrainian].

6. Vynnyk, N. M., Vynnyk, V.D. (2016) Boiovyi hopak yak element fizychnoho vykhovannia studentiv [Combat hopak as an element of physical education of students]: metodychni rekomendatsii Cherkasy: ChNU im. B. Khmelnytskoho. 24. [in Ukrainian].

7. Dutchak, A. (2017) Boiovyi hopak, spas ta borotba na poiasakh: shcho khovaietsia za zakonom pro natsionalni vydy sportu [Combat hopak, spas and belt wrestling: what is hidden behind the law on national sports], 2 lypnia 2017. Retrieved from <https://racurs.ua/ua/1597-boyovyy-gopak-spas-ta-borotba-na-poyasah-scho-hovaietsya-za-zakonom-pro-nacionalni-vydy-sportu.html>. [in Ukrainian]. (2024, August, 02).

8. Zakon Ukrainy Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro fizychnu kulturu i sport» (shchodo vyznannia natsionalnykh vydiv sportu) [Law of Ukraine On Amendments to the Law of Ukraine “On Physical Culture and Sports” (regarding the Recognition of National Sports).]. 25 travnia 2017 roku № 2074-VIII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-19#Text>. [in Ukrainian]. (2024, August, 02).

9. Kachur, M. M. (2013) Poniattia «patriotyzm» v ukrainskoi naukovi pedahohichnii dumtsi [The Concept of “Patriotism” in Ukrainian Scientific Pedagogical Thought]. Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii. № 6 (32). 54-60. [in Ukrainian].
10. Kontseptsiiia natsionalno-patriotychnoho vykhovannia v systemi osvity Ukrainy [The Concept of National-Patriotic Education in the Education System of Ukraine]. Zatverdzheno Nakazom Ministerstva osvity Ukrainy vid 6.06.2022. Retrieved from <https://nus.org.ua/news/mon-zatverdyllo-novu-kontseptsiyu-patriotychnogo-vyhovannya/>. [in Ukrainian]. (2024, August, 02).
11. Kuplenyk, V. (1999) Narysy do istorii ukrainskoho narodnoho tantsiu [Essays on the History of Ukrainian Folk Dance]. Kyiv, 1999. 63. [in Ukrainian].
12. Myronchuk, N. M. (2015) Tsinnisne stavlennia do sebe ta inshykh yak osnova zhyttievoho samozdiisnennia osobystosti [Value-based attitude towards oneself and others as the basis of life self-realization of the individual]. Formuvannia osobystosti v osvitno-vykhovnomu seredovyshchi navchalnoho zakladu: problemy i poshuky : zbirnyk naukovykh prats / za zah. red. k.p.n., dots. N. M. Myronchuk. Zhytomyr: FOP Levkovets, Vypusk 2. 82-85. [in Ukrainian].
13. Pylat, V. S. (1999) Boiovyi hopak [Combat hopak]. Lviv: Lohos. 354. [in Ukrainian].
14. Prystupa, Ye., Pylat, V. (1991) Tradytsii ukrainskoi fizychnoi kultury (Ch. I) [Traditions of Ukrainian physical culture (Part I)] Lviv: Troian. 104. [in Ukrainian].
15. Radchuk, N. I. (2014) Rol pisni u viiskovo-patriotychnomu vykhovanni kozachat [The role of song in the military-patriotic education of Cossacks]. Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii. № 7 (41). 346-354. [in Ukrainian].

16. Rol simi u natsionalno-patriotychnomu vykhovanni ditei doshkilnoho viku [The role of the family in the national-patriotic education of preschool children]. Tsentr rozvytku dytyny «Harmoniia» 21 liutoho 2019. Retrieved from <http://www.garmoniya.mk.ua/articles/rol-simyi-u-nacionalno-patriotychnomu-vyhovanni-ditey-doshkilnogo-viku.html>. [in Ukrainian]. (2024, August, 02).
17. Rudenko, Yu., Hubko, O. (2007) Ukrainska kozatska pedahohika: vytoky, dukhovni tsinnosti, suchasnist [Ukrainian Cossack pedagogy: origins, spiritual values, modernity]. Kyiv: MAUP. 384. [in Ukrainian].
18. Sydelynkova, O. D. (2012) Tsinnisne stavlennia do vlasnoho «ya» yak chynnyk rozvytku osobystosti dytyny doshkilnoho viku [Value-based attitude to one's own "I" as a factor in the development of the personality of a preschool child]. Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi. Zbirnyk naukovykh prats. Vypusk 16 (1). 315-321. [in Ukrainian].
19. Ustynova, N. V. (2015) Viiskovo-patriotychne vykhovannia himnazystiv na urotsi ta v protsesi pozaklasnoi roboty [Military-patriotic education of high school students in the classroom and in the process of extracurricular work]. Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh. Vypusk 43 (96). 469-477. [in Ukrainian].

Citation: Olexandr Prytula (2024). THE FORMATION OF THE VALUE OF ORIENTATIONS OF THE INDIVIDUAL IN THE CONTEXT OF MILITARY-PATRIOTIC EDUCATION. Frankfurt. TK Meganom LLC. Paradigm of knowledge. 6(64). doi: 10.26886/2520-7474.6(64)2024.1

Copyright Olexandr Prytula ©. 2024. This is an openaccess article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY). The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.